

Історичні аспекти становлення й розвитку Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки (м. Луцьк)

Постановка наукової проблеми та її значення. Спорт вищих досягнень – напрям спорту, орієнтований на досягнення найвищих спортивних результатів створенням умов для максимальної реалізації індивідуальних можливостей спортсменів, які здатні успішно конкурувати на міжнародних спортивних змаганнях. Спорт вищих досягнень має на меті за допомогою поглибленої спеціалізації та індивідуалізації навчально-тренувального процесу досягнення спортсменами на всеукраїнських і міжнародних змаганнях максимальних, рекордних спортивних результатів, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного міжнародного іміджу держави. У вітчизняному спорті вищих досягнень пріоритетним є розвиток олімпійського спорту як важливого складника іміджу України у світі.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Історичні аспекти розвитку спорту на Волині були предметом дослідження вітчизняних науковців (А. Цьось, В. Завацький, М. Мороз, Ю. Ярошенко, М. Кричфалущій, В. Добринський). Питання розвитку спорту вищих досягнень є актуальним завжди.

Діяльність ВОШВСМ у дослідженнях не розкрита, хоча наявні газетні публікації про досягнення спортсменів та їхніх тренерів. За останні п'ять років з'явилися деякі повідомлення в електронних ресурсах щодо виступів спортсменів на змаганнях різного гатунку.

В Україні висококваліфіковані спортсмени вдосконалюють свою майстерність у центрах олімпійської підготовки та школах вищої спортивної майстерності. Саме тому аналіз історичних аспектів становлення й розвитку Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності – актуальна тема, яка потребує свого вивчення та дослідження.

Завдання дослідження – дослідити становлення й діяльність ВОШВСМ і виступи спортсменів у 1992–2016 р.

Матеріал і методи дослідження – історико-педагогічний аналіз архівних документів і матеріалів, інформаційних ресурсів мережі Інтернет, аналіз щоденників самоконтролю, опитування тренерів та спортсменів, звіти спортивних організацій.

У процесі дослідження вивчено архівні документи 1993–2016 рр., де наявні перші відомості про ВОШВСМ.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. З аналізу документів стало відомо, що 02 червня 1992 р. відповідним Наказом Міністерства України у справах молоді і спорту від 06.03.1992 р. № 425, розпорядженням представника Президента України у Волинській області від 27.03.1992 р. № 3 і наказом комітету по фізичній культурі і спорту Волинського облвиконкому № 64 від 31.03.1992 р. відкрито Волинську обласну школу вищої спортивної майстерності. [1]

Так виникла історія сучасної школи вищої майстерності, яка розпочала свою роботу з відділеннями легкої та важкої атлетики.

Перше складалося з групи вищої спортивної майстерності в складі трьох спортсменів, майстрів спорту міжнародного класу – Володимира Дручика, Миколи Калитки та Ігоря Пастерука – під керівництвом тренера-викладача Романа Карпюка.

Відділення важкої атлетики складалося з двох груп вищої майстерності на чолі з тренерами Миколою Авраменком та Володимиром Левчуком.

Дослідивши розвиток діяльності ВОШВСМ у минулому столітті, можна стверджувати, що, незважаючи на труднощі, які виникли в спортивному житті країни після розпаду СРСР, школі все ж таки вдалося зробити вагомий внесок у вітчизняний спорт. Динамічно розвиваючись, виконуючи план комплектації у ВОШВСМ, поступово відкривали такі відділення, як бокс, боротьба вільна, веслування на байдарках і каное, велосипедний спорт, волейбол. Це саме ті види, у яких Волинь має славні традиції й досягла успіхів. Функціонували відділення кульової стрільби, плавання, фехтування та дзюдо.

Із 01 січня 1993 р. відкрито відділення веслування на байдарках та каное, яке очолив Тарас Шевченко, і відділення велосипедного спорту на чолі з тренером Віктором Ковальовим. Відділення велосипедного спорту існувало до 31 січня 1998 р., а потім знову було відкрите вже 01 січня 2006 р. Відділення з боротьби вільної запрацювало з 05 березня до 25 листопада 1994 р. Першим тренером працював Олександр Богуш. Із 01 липня 2004 р. з групою спортивного вдосконалення працює Анатолій Мілехін, який проводить навчально-тренувальні заняття в м. Ковелі в спортивному залі будинку «Просвіта».

Відділення боксу вперше відкрито з 01 листопада й працювало по 31 січня 1998 р. Першими тренерами були Сергій Мельниченко та Микола Галюк. Із 01 січня 2004 р. у ШВСМ став працювати Геннадій Вайнер.

Із 01 січня 1994 р. до 15 липня 2003 р. функціонувало відділення кульової стрільби, тренерами-викладачами якого були Олександр Платонов та Юрій Храпач.

Відділення волейболу відкрито 01 червня 2013 року, його очолив тренер-викладач Сергій Федонюк.

Першим директором ШВСМ був Микола Зайченко, котрий очолював школу із 1992 р. до 2007 р. та із 03 березня 2012 р. до червня 2014 р. Чикида Петро очолював ВОШВСМ із вересня 2007 р. до березня 2012 р., а з липня 2014 р. директором призначено Андрія Авраменка, який працює ним і нині.

Із-поміж 21 тренерів-викладачів Волинської обласної школи вищої спортивної майстерності є спортсмени високого класу, які у свій час входили до складу збірних команд колишнього Радянського Союзу та України. Сьогодні вони передають свій багатий досвід молодим перспективним спортсменам із різних видів спорту (табл. 1). Серед них працює 13 заслужених тренерів (Авраменко Микола, Левчук Володимир – важка атлетика; Рогатин Віктор – бокс; Милехін Анатолій – боротьба вільна; Ковальов Віктор – велоспорт; Шевченко Тарас, Семенюк Федір, Прохорук Василь, Повх Роман – веслування на байдарках і каное; Борисюк Степан, Вегнер Олег, Рудюк Володимир, Ялович Володимир – легка атлетика).

Таблиця 1

Тренерсько-викладацький склад Волинської обласної школи вищої майстерності

№ з/п	Відділення	Тренери	Кількість тренерів	Заслужені тренери	Тренери вищої категорії	Тренери першої категорії
1	Боксу		3	1	1	2
2	Боротьби вільної		1	1	1	
3	Важкої атлетики		4	2	2	2
4	Велоспорту		1	1	1	
5	Веслування на байдарках і каное		4	4	4	
6	Волейбол		1		1	
7	Легкої атлетики		7	4	6	1
8	Усього по ВОШВСМ		21	13	16	5

Тренерами викладачами за період діяльності Волинської обласної школи вищої майстерності підготовлено значну кількість спортсменів вищих розрядів: зокрема 3 ЗМСУ; 42 МСУМК, 137 МСУ.

Таблиця 2

Кількість спортсменів, яких підготували тренери з 1992 до 2015 рр.

№ з/п	Відділення	Звання	ЗМСУ	МСУМК	МСУ
1	боксу		1	2	10
2	Боротьби вільної		1	2	11
3	Важкої атлетики		1	10	30
4	Велоспорту			5	7
5	Веслування на байдарках і каное			11	34
6	Волейбол			1	10
7	Легкої атлетики			11	35
8	Усього по ВОШВСМ		3	42	137

У ході дослідження виявлено, що учні ВОШВСМ неодноразово в складі національної збірної команди України брали участь в олімпійських іграх – 22, чемпіонатах світу – 28, чемпіонатах Європи – 22, чемпіонатах світу серед молоді – 11, чемпіонатах Європи серед молоді – 14, чемпіонатах світу серед юніорів – 16, чемпіонатах Європи серед юніорів – 13, чемпіонатах Європи серед дівчат – 8, Кубках світу – 26, кубках Європи – 12, Кубках світу серед юніорів – 14.

Гордістю школи є спортсмени, які в складі збірної команди України захищали честь нашої держави на літніх Олімпійських іграх у різні роки: бокс – Олексій Мезикін (1996), Тетяна Коб (2016); боротьба вільна – Юлія Ткач (2008, 2012), Оксана Ващук (2008), Гергель Оксана (2016); важка атлетика – Надія Миронюк (2012), Микола Гордійчук (2008), Паратова Юлія (2016); велосипедний спорт – Олена Цьось (2012), Яна Беломоїна (2012, 2016), Ірина Папезюк (2012); легка атлетика – Надія Боровська (2008, 2012, 2016), Валентина Савчук (2000), Кирило Чупринін (2000), Віталій Шафар (2012), Іван Банзерук (2016), Валентина Мирончук (2016), Ірина Климець (2016); веслування – Марія Повх (2016).

Чемпіонами та призерами чемпіонатів України ставали 322 спортсмени школи. Членами, кандидатами й спортсменами резервного складу до національних збірних команд України були понад 350 спортсменів.

Таблиця 3

Рейтинг ВОШВСМ серед 30 ШВСМ України за 2003–2015 рр.

Рейтинг ВОШВСМ												
2003 р.	2004 р.	2005 р.	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.
26 місце	22 місце	24 місце	19 місце	13 місце	9 місце	18 місце	14 місце	17 місце	18 місце	24 місце	13 місце	16 місце

Дослідивши рейтинг ВОШВСМ за 13 років її функціонування, можна стверджувати, що з 2005 до 2008 р. спостерігаємо тенденцію зростання рейтингу ВОШВСМ серед ШВСМ України. У табл. 3 бачимо, що у 2013 р. ВОШВСМ займає 24 місце в таблиці рейтингу серед шкіл вищої спортивної майстерності України, а у 2014 р. знову піднімається на 13 місце, у 2015 – на 16-те.

Висновок та перспективи подальших досліджень. Отже, варто зазначити, що за роки свого функціонування ВОШВСМ зробила вагомий внесок у розвитку спорту країни й Волині зокрема. Дослідивши діяльність школи з моменту її заснування й до сьогодні, можна стверджувати, що з року в рік зростає рівень підготовки вихованців школи, збільшується кількість спортсменів, які входять до складу збірних команд України. Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні зростання спортивних досягнень учнів ВОШВСМ, а також покращення діяльності школи на сучасному етапі підготовки та виступів спортсменів на всеукраїнських і міжнародних змаганнях.

Джерела та література

1. Волинська обласна школа вищої спортивної майстерності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sportschool.org.ua/>.
2. Мазурчук О. Т. Сучасний стан. Проблеми та перспективи розвитку сфери фізичної культури і спорту на Волині / О. Т. Мазурчук, О. В. Амброзьяк // Молодіжний науковий вісник. Фізичне виховання і спорт / Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки. – Луцьк, 2007. – С. 23–27.
3. Статистичні дані ВОШВСМ/ Луцький центральний архів. – 1992–2015 рр.

Анотації

Актуальність. Волинська обласна школа вищої спортивної майстерності спрямовує роботу на реалізацію державних програм, указів Президента, постанов Кабінету Міністрів України, виконання розпоряджень Волинської обласної державної адміністрації в галузі фізичної культури й спорту. Тому основним напрямом діяльності ШВСМ є підготовка спортсменів високого класу до складу національних збірних команд України з відповідних видів спорту. Спортсмени ВОШВСМ гідно представляють Волинь та нашу державу на всеукраїнських і міжнародних змаганнях різного татунку. Неодноразово спортсмени ШВСМ перемагали на міжнародних змаганнях і за це піднімали прапор нашої країни. Таких видатних спортсменів повинно знати наше суспільство. Вагомий внесок у перемогу спортсменів роблять тренери, яких також варто знати й шанувати. Кожна перемога та поразка спортсменів вписується в історію розвитку видів спорту. Тому про події, які відбулися за період діяльності ВОШВСМ, потрібно висвітлити в документах, наукових працях, публікаціях у засобах масової інформації. Отже, дослідження такого спрямування є актуальним.

Завдання роботи – дослідити становлення й діяльність ВОШВСМ та виступи спортсменів у 1992–2016 рр.

Методи дослідження – історико-педагогічний аналіз архівних документів і матеріалів, аналіз щоденників самоконтролю, опитування тренерів та спортсменів, звіти спортивних організацій.

Результати роботи свідчать про становлення та діяльність Волинської обласної школи вищої майстерності, яка протягом двадцяти чотирьох років досягла значних спортивних успіхів на всеукраїнських та міжнародних змаганнях. Учні школи прославляли область і нашу державу на чемпіонатах Європи, світу та Олімпійських іграх, а їхні імена увійшли в історію розвитку вибраних видів спорту.

Ключові слова: Волинська обласна школа вищої спортивної майстерності, висококваліфіковані спортсмени, відділення, спортивні досягнення, рейтинг.

Владимир Ялович, Антон Ялович, Екатерина Банзерук. Исторические аспекты становления и развития Волинской областной школы высшего спортивного мастерства. Актуальность. Волинская областная школа высшего спортивного мастерства направляет работу на реализацию государственных программ, указов Президента, постановлений Кабинета Министров Украины, выполнение распоряжений Волинской областной государственной администрации в области физической культуры и спорта. Поэтому основным направлением деятельности ШВСМ является подготовка спортсменов высокого класса в состав национальных сборных команд Украины по соответствующим видам спорта. Спортсмены ВОШВСМ достойно представляют Волинь и наше государство на различных всеукраинских и международных соревнованиях. Неоднократно спортсмены ШВСМ побеждали на международных соревнованиях и за это поднимали флаг нашей страны. Таких выдающихся

спортсменов должно знать наше общество. Большой вклад в победу спортсменов делают тренеры, которых также должны знать и уважать. Каждая победа и поражение спортсменов вписываются в историю развития видов спорта. Поэтому события, которые произошли за период деятельности ВОШВСМ, должны быть освещены в документах, научных трудах, публикациях в средствах массовой информации. Таким образом, исследование такого вида является актуальным.

Задачи работы – исследовать становление и деятельность ВОШВСМ и выступления спортсменов в 1992–2016 гг.

Методы исследования – историко-педагогический анализ архивных документов и материалов, анализ дневников самоконтроля, опрос тренеров и спортсменов, отчеты спортивных организаций.

Результаты работы свидетельствуют о становлении и деятельности Волынской областной школы высшего спортивного мастерства, которая в течение двадцати четырех лет достигла значительных спортивных успехов на всеукраинских и международных соревнованиях. Ученики школы прославляли область и нашу страну на чемпионатах Европы, мира и Олимпийских играх, а их имена вошли в историю развития выбранных видов спорта.

Ключевые слова: Волынская областная школа высшего спортивного мастерства, высококвалифицированные спортсмены, отделения, спортивные достижения, рейтинг.

Volodymyr Yalovyk, Anton Yalovyk, Kateryna Banzeruk. Historical Aspects of Formation and Development of Volyn Regional School of the Highest Sports Mastery. Topicality. *Volyn regional school of the highest sports mastery aims its work at realization of state programs, presidential decrees, implementation of Volyn Regional State Administration orders in the field of physical culture and sports. That is why the main area of activity of Volyn regional school of the highest sports mastery is training of high-class athletes for the national Ukrainian teams of certain kinds of sport. The athletes of Volyn regional school of the highest sports mastery worthily represent Volyn region and our country at national and international competitions of different kinds. For many times they won international competitions and raised the flag of our country. Our society should know such remarkable athletes. An important contribution to the success of athletes is made by coaches who should be known and respected as well. Each victory and defeat of athletes is recorded in the history of sports development. Therefore the events that happened during the period of the school work should be recorded in documents, research papers, mass media publications. So, investigations of this direction are topical.*

The aim of the investigation: to explore the formation and activity of Volyn regional school of the highest sports mastery and the performances of athletes within the period from 1992 to 2016.

Methods of the investigation: historical and pedagogical analysis of archival documents and records, the analysis of self-control diaries, questioning of coaches and athletes, sport organizations reports.

The results of the investigation show the formation and work of Volyn regional school of the highest sports mastery which has been achieving significant results in the national and international competitions already for 24 years. The students glorified the region and our country at the Championships of Europe and the world and at the Olympic games, and their names were recorded in the history of sports development.

Key words: Volyn regional school of the highest sports mastery, highly qualified athletes, departments, sport achievements, rating, kinds of sport, rating.